

Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie hebben enkele fracties de behoefte enkele vragen en opmerkingen voor te leggen over de brieven van de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en de minister van Buitenlandse Zaken, ten behoeve van de Informele Raad voor Concurrentievermogen d.d. 1-3 februari 2012 (Kamerstuk 21 501-30, nr. 278).

De voorzitter van de commissie,
Van der Ham

De adjunct-griffier van de commissie,
Blacquiere

Inhoudsopgave

- I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**
- II Antwoord / Reactie van de minister**

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD fractie hebben kennisgenomen van de stukken ten behoeve van de Informele Raad voor Concurrentievermogen d.d. 1–3 februari 2012 en hebben naar aanleiding daarvan een paar vragen en opmerkingen.

Ten aanzien van het EU-consumentenprogramma hebben de leden van de VVD-fractie de volgende opmerkingen. Het is van groot belang dat de positie van de consument in de interne markt verbeterd wordt. In het kader van het level playing field voor bedrijven vinden de leden van de VVD-fractie het ook een goede zaak dat er op Europees niveau afstemming plaats vindt over regels van consumentenbescherming. Uit de stukken blijkt dat de plannen nog verder geconcretiseerd moeten worden en er later meer details bekend zullen worden. De leden van de VVD-fractie worden graag op de hoogte gehouden van nieuwe ontwikkelingen. Deze leden zijn ook erg benieuwd naar de jaarlijkse werkprogramma's waarin het beleid meer geconcretiseerd zal worden. De leden van de VVD-fractie vragen de minister dan ook om de leden op de hoogte te houden van deze programma's en een afschrift ervan aan de Kamer te sturen.

Daarnaast willen de leden van de VVD-fractie aandacht vragen voor regelgeving omtrent consumentenbescherming bij aankopen op internet. Wanneer we tot een goed functionerende digitale interne markt willen komen is het zaak dat consumenten goed inzicht hebben in de regels omtrent consumentenbescherming in andere EU landen. Wanneer consumenten moeilijk kennis op kunnen doen over regels omtrent bijvoorbeeld garanties zullen zij minder geneigd zijn om producten via internet in andere EU landen te bestellen. Dit vormt dus een belemmering voor de internet markt. De leden van de VVD-fractie hopen dan ook dat er in het nieuwe EU-consumentenprogramma voldoende aandacht wordt besteed aan deze problematiek. Is de minister bereid hier in Europees verband aandacht voor te vragen? Zo nee, waarom niet?

Ten aanzien van het unitair octrooi en octrooirechtspraak sluiten de leden van de VVD-fractie zich aan bij het standpunt van de regering. De leden van de VVD-fractie hebben al meermaals het grote belang van een unitair octrooi voor onze economie benadrukt en zijn erg blij dat de minister deze visie deelt. De leden van de VVD-fractie zijn verheugd dat er nu schot in de zaak lijkt te zitten en dat er al een voorstel ter goedkeuring bij het Europees Parlement ligt. Ook zijn de leden van de VVD-fractie groot voorstander van het vestigen van de centrale divisie in Nederland. De leden van de VVD-fractie zijn dan ook verheugd dat de minister zich hiervoor inzet en hopen dat de minister succes zal hebben. Hoe groot acht de minister de kans dat Nederland de centrale divisie mag gaan huisvesten?

Voor de leden van de VVD-fractie is de bedrijfsdeelname aan Horizon2020 van groot belang. In het bijzonder voor het Midden en Kleinbedrijf (MKB) moeten de programma's toegankelijk blijven. Dit geldt ook voor bedrijven die minder goed georganiseerd zijn in eigen land en bijvoorbeeld niet zijn aangesloten bij de in Nederland gevormde topsectoren. De projecten

moeten ruimte bieden voor jonge bedrijven die in een later stadium aansluiting willen bij innovatie- en onderzoeksprojecten. Kan de minister toelichten hoe er voor gezorgd kan worden hoe eerder genoemde bedrijven toch zoveel mogelijk betrokken worden bij EU-financiering voor onderzoek en innovatie?

De leden van de VVD-fractie vinden dat er voor afzonderlijke lidstaten vrijheid moet zijn om eigen keuzes te maken binnen de prioriteiten van de Europa2020-strategie. Nederland moet mogelijkheden hebben om keuzes te maken die aansluiten bij onder andere de geografische ligging of activiteiten waarin een sterke positie is opgebouwd. Dit betekent ook dat er een mogelijkheid moet zijn om een aantal zaken juist niet te doen. Kan de minister toelichten hoe er ruimte gecreëerd kan worden zodat er mogelijkheden zijn voor de verschillende lidstaten om specifieke prioriteiten van de Europa2020-strategie juist wel of juist niet mee te nemen in verschillende projecten en programma's?

De leden van de VVD-fractie willen ook aandacht vragen voor een voorstel van de Europese Commissie voor een nieuwe douaneverordening. Het nieuwe voorstel beoogt het toepassingsgebied van de douaneverordening uit te breiden naar parallelhandel. De leden van de VVD-fractie onderschrijven het belang van de bescherming van intellectuele eigendomsrechten tegen namaak voor de Europese kenniseconomie en de belangrijke rol die de douane daarbij speelt. Wel willen de leden van de VVD-fractie dat de nieuwe douaneverordening niet ten koste gaat van de concurrentiepositie van logistieke bedrijven die actief zijn in Europese lidstaten, noch van de mogelijkheid tot vrije handel. Kan de minister toelichten hoe voorkomen wordt dat nieuwe voorstellen leiden tot een verslechtering van de concurrentiepositie van logistieke bedrijven die actief zijn in Europese lidstaten en kan de minister daarbij aangeven welke effecten de nieuwe voorstellen eventueel hebben op de concurrentiepositie van logistieke bedrijven in Nederland? Kan de minister tevens toelichten hoe voorkomen wordt dat partijen die nu producten via Europese lidstaten verhandelen in de toekomst eventueel uitwijken naar landen buiten Europa omdat zij in de lidstaten te maken krijgen met bijvoorbeeld extra regels op het gebied van transparantie of hogere financiële lasten?

De leden van de VVD-fractie hebben de voorstellen van de Commissie en de beoordeling daarvan door de Nederlandse regering bekeken in het licht van de nog te voeren onderhandelingen van het Meerjarig Financieel Kader (MFK). De leden spreken hun genoegen uit over het feit dat de regering de motie van het lid Lucas (Kamerstuk 33 000-VIII, nr. 84) in de geannoteerde agenda van de Raad Algemene Zaken (Kamerstuk 21 501-02, nr. 1115) omschrijft als ondersteuning van de inzet tijdens de onderhandelingen over het MFK. De leden zien wel aanleiding tot het stellen van enkele vragen.

Voor de Europese Onderzoeksraad wordt in het voorstel van de Commissie 17,1% van het budget gereserveerd. De leden van de VVD-fractie juichen excellent niet-thematisch onderzoek toe, maar vinden het van belang dat er kritisch wordt gekeken naar de complementariteit ten opzichte van het beleid in de lidstaten. Op welke wijze wordt deze complementariteit gewaarborgd? Tevens vragen de leden van de VVD-fractie waarom het kabinet stelt dat voor de grootschalige infrastructuur de kosten voornamelijk een aangelegenheid zijn van lidstaten en regio's zelf. De leden van de VVD-fractie vragen waarom de Europese onderzoeksinfrastructuur niet een substantiëler bedrag ontvangt in de plannen van de Commissie. In de ogen van de leden van de VVD-fractie kunnen juist grootschalige onderzoeksfaciliteiten bijdragen aan een betere samenwerking tussen wetenschappers uit de verschillende lidstaten en

een fysieke ontmoetingsplek bieden voor wetenschap en bedrijfsleven. De leden van de VVD-fractie verzoeken de minister om een reactie op dit punt.

Verder vinden de leden van de VVD-fractie dat er in het fische weinig aandacht wordt besteed aan valorisatie. Valorisatie en met name een cultuurverandering binnen de wetenschap, waarbij meer aandacht wordt besteed aan maatschappelijke en economische waarde van onderzoek is wat de leden van de VVD-fractie betreft een belangrijke voorwaarde voor het vergroten van het concurrentievermogen van Europa. Rankings waarin naast de pure wetenschappelijke waarde, ook de valorisatiewaarde van onderzoek wordt meegewogen kunnen binnen de wetenschap bijdragen aan meer focus op de toepassingswaarde van onderzoek. Op welke wijze spant het kabinet zich in om valorisatie van wetenschappelijk onderzoek ook binnen Europa grotere prioriteit te geven?

Voltooien Europese onderzoeksruimte

Kan het kabinet voorts aan de leden van de VVD-fractie toelichten hoe het de stappen richting vrije toegankelijkheid van onderzoeksresultaten ziet en hoe Nederland daar een voortrekkersrol bij kan innemen?

Inbreng van de leden van de PvdA-fractie

Horizon 2020

De leden van de PvdA-fractie ondersteunen de prioriteiten waarlangs Horizon 2020 is opgebouwd. Vereenvoudiging ten opzichte van eerdere programma's is belangrijk, waarbij de leden van de PvdA-fractie aangeven dat rondpompen van geld moet worden vermeden. De rol van het MKB moet duidelijk naar voren komen. Wat wordt in dat verband bedoeld met «een integrale benadering voor het MKB»? De leden van de PvdA-fractie ondersteunen de versterkte aandacht voor investeringen in thema's met grote maatschappelijke en/of economische impact. Hoe verhoudt zich dat tot de indeling in topsectoren in Nederland? Hoe wordt het een en ander afgestemd? De procedures lijken nog niet helder. Hoe gaat de minister ermee om dat er in Raadswerkgroepen en Raden informeel en formeel inhoudelijk gesproken zal worden over Horizon2020, terwijl daadwerkelijke financiële besluitvorming pas later dit jaar plaatsvindt? Welke consequenties heeft deze procedure?

De leden van de PvdA-fractie steunen de Nederlandse inzet met betrekking tot het samenbrengen van onderzoek en innovatie in één strategisch kader. Voor de leden van de PvdA-fractie is het onder andere van belang dat deelname van het bedrijfsleven (met name het MKB) wordt bevorderd. In de voorstellen wordt de keuzemogelijkheid gemist voor gebruikers die het met name voor publieke instellingen die hun financieel management op orde hebben mogelijk maakt om subsidie te ontvangen op basis van een integrale kostprijs. Ook het feit dat de voorstellen nog onvoldoende zekerheid bieden op terreinen die Nederland van belang acht is een punt van zorg. Zo is bijvoorbeeld de vraag of publiek-private samenwerking (PPS) de grootste component van Horizon 2020 blijft, of MKB deelname aan de PPS-consortia bevorderd wordt en of er meer flexibiliteit komt voor bijvoorbeeld kleinschalige en kortdurende consortia. Verder vinden de leden van de PvdA-fractie het van belang dat er minimaal 15% van de middelen voor PPS geworven kan worden door het MKB. Wat is het feitelijk gerealiseerde percentage verwerving van publiek-private middelen door het MKB? Is de genoemde 15% al sinds het zesde Kaderprogramma (KP6) een streefwaarde?

Het zevende Kaderprogramma (KP7) is voor Nederland lucratief geweest: terwijl Nederland hieraan € 1,4 miljard bijdraagt aan de Europese begroting strijkt Nederland € 1,6 miljard op uit de programma's, een nettowinst van € 400 miljoen. Het is dan ook van belang dat Nederland ernaar streeft zijn huidige concurrentiepositie te handhaven of te verbeteren, hetgeen naar alle waarschijnlijkheid niet zal gebeuren bij een streven naar een evenwichtige verdeling van activiteiten over de lidstaten. De leden van de PvdA-fractie vragen hoe hard Nederland zal blijven inzetten op het principe van excellentie als criterium bij het verdelen van onderzoeksmiddelen binnen Horizon 2020 en of in dit kader gewerkt zal worden met allianties met lidstaten die inhoudelijk met Nederland op één lijn zitten. In het fiche wordt aangegeven dat Nederland de potentiële voordelen van innovatieve financiële instrumenten erkent maar dat deze financiële instrumenten moeten voldoen aan duidelijke randvoorwaarden (zoals beperkte omvang, geen marktverstoring, strenge eisen aan financieel beheer).

Wat zijn de (maatschappelijke) opbrengsten van deze faciliteit van risicokapitaal, hoeveel investeringen heeft het gegenereerd, hoeveel komt hiervan terug naar Nederland, hoeveel heeft dit gekost en hoe riskant is deze faciliteit? Hoe kan Nederland – in tijden van bezuinigingen en afschaffing van subsidies – toch waarborgen dat er voldoende middelen beschikbaar zijn om de nodige cofinanciering te kunnen realiseren?

Het budget voor Europees Instituut voor Technologie (EIT) zal naar verluidt toenemen tot in totaal € 3 miljard – een toename van 1000%. Volgens de huidige regels voor financiering van het EIT zal 75% van de middelen uit de industrie afkomstig moeten zijn. Heeft het EIT zich al zodanig bewezen dat een verhoging van het budget met circa 1000% te rechtvaardigen is? Denkt de minister dat de regel van de huidige financiering van het EIT (75% bekostiging door de industrie) in de praktijk ook gehaald wordt? Wordt er vanuit de industrie op dit punt betrokkenheid getoond en zo ja, hoe?

Online buitengerechtelijke geschillenbeslechting

Met de ontwerpverordening over online geschillenbeslechting wordt voorgesteld één enkel toegangspunt te creëren voor consumenten en ondernemingen om geschillen over grensoverschrijdende online aankopen online te beslechten. Dit Europees toegangspunt kan een klacht van een consument automatisch doorgeleiden naar de bevoegde nationale entiteit voor alternatieve geschillenbeslechting zoals voorzien in de ontwerprichtlijn over alternatieve geschillenbeslechting (Alternative Dispute Resolution, ADR) waardoor de beslechting van een geschil binnen 30 dagen mogelijk wordt gemaakt. De Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel omtrent online geschillenbeslechting (Online Dispute Resolution, ODR) is positief. Met betrekking tot het voorstel voor het ADR uit de regering bezwaren over het gekozen instrument: «[h]et voorstel zoals dat nu voorligt, dat lidstaten verplicht om het hele terrein van ADR wettelijk te regelen, inclusief uitvoerige toezichtmaatregelen en sanctiebeleid, is voor het stimuleren van alternatieve geschiloplossing ADR echter een té zwaar middel.» De leden van de PvdA-fractie vragen de minister of er reeds een indicatie kan worden gegeven of er bij andere lidstaten vergelijkbare bezwaren leven.

De leden van de PvdA-fractie verzoeken de minister om tijdens de informele Raad van Concurrentievermogen, indien er oriënterende gesprekken plaatsvinden, aan te geven dat de Tweede Kamer nog moet besluiten over een behandelvoorbehoud en dat er zodoende door de regering nog geen onomkeerbare standpunten kunnen worden ingenomen over dit onderwerp.

Auteursrecht

De digitale interne markt heeft hoge prioriteit, vinden de leden van de PvdA-fractie. Het per definitie grensoverschrijdende karakter van internet betekent dat «Europees denken» voorop staat. De inzet moet worden gericht op nieuwe businessmodellen. Wat zijn de vorderingen bij de Europese onderhandelingen en besprekingen rondom onder meer het downloadverbod?

Inbreng van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben enkele vragen en opmerkingen die deze leden met betrekking tot de informele Raad van Concurrentievermogen van 1,2 en 3 februari 2012 willen stellen en plaatsen.

Unitair Octrooi

De leden van de CDA-fractie omarmen de visie van het kabinet en ondersteunen het standpunt van Nederland ten aanzien van het nieuwe unitair octrooistelsel van harte. De leden zijn van mening dat het een kwalitatief maar vooral ook een gebruiksvriendelijk systeem moet zijn dat geen extra administratieve lasten met zich meebrengt. Tijdens de vorige Raad voor Concurrentievermogen spitste de discussie zich met name op de vestigingsplaats van de centrale divisie. Er is destijds nog geen akkoord bereikt. Kan de minister vertellen wat de laatste stand van zaken is met betrekking tot dit punt?

MKB en ZZP'ers

De leden van de CDA-fractie willen het kabinet nogmaals op het hart drukken dat vereenvoudiging van de Europese aanbestedingsregels een belangrijke taak is. De leden van de CDA-fractie vragen hierbij expliciet aandacht voor het toegankelijker maken van aanbestedingen voor Zelfstandigen Zonder Personeel (ZZP'ers) en het Midden en Kleindbedrijf (MKB). Kan de minister vertellen wat de Nederlandse inbreng op dit laatste punt was tijdens de vorige Raad voor Concurrentievermogen en hoe dit binnen de raad is opgepakt?

Ten aanzien van de MKB- en ZZP-ondernemers zien de leden van de CDA-fractie in toenemende mate een probleem wat betreft bedrijfsfinanciering ontstaan. Wat heeft de minister op dit punt exact ingebracht tijdens de vorige raad? Zijn er Europese oplossingen voor dit Europees breed gedragen probleem? Zo ja, welke heeft de minister voor ogen en is de minister bereid deze aan te dragen in de informele Raad begin februari 2012?

De leden van de CDA-fractie omarmen de boodschappen en het Nederlandse standpunt dat kenbaar is gemaakt in het fiche «Kleine ondernemingen in een grote wereld». Kan de minister toelichten wat op dit moment de drie grootste barrières zijn voor MKB-ondernemingen om internationaal zaken te doen en wat de mogelijke oplossingen kunnen zijn? Hoe gaat de minister zich inzetten om tot dergelijke oplossingen te komen? De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat het verbeteren van de randvoorwaarden in de BRIC-landen (Brazilië, Rusland, India, China) extra aandacht behoeven, vanwege het grote verdienpotentieel voor het Europese MKB. Hoe kijkt de minister aan tegen dit CDA-voorstel en is de minister bereid zich hiervoor in te zetten bij de volgende Raad? De leden van de CDA-fractie verzoeken een reactie op deze vragen. Ook de leden van de CDA-fractie steunen de MKB-contactpunten die door de EU worden opgezet. Hierbij zijn de leden benieuwd naar de rol van internationale Kamers van Koophandel (KvK's). Is deze er? Zo ja, in welke mate is een rol voor deze organisaties op dit punt weggelegd?

Toekomstige programma's voor onderzoek en innovatie (Horizon2020)

De leden van de CDA-fractie omarmen het Horizon2020-programma. De leden willen benadrukken dat meer ruimte voor bottom-up activiteiten en betrokkenheid van het innovatieve MKB bij EU-onderzoek en -innovatiefinanciering, iets is waar deze leden veel in zien. In hoeverre wordt in dit sterk vereenvoudigde onderzoeksprogramma het accent ook verlegd naar valorisatie van innovatie en onderzoek? Daarnaast willen de leden benadrukken dat de excellentiecriteria moeten blijven bestaan. De ondervertegenwoordigde regio's moeten gebruik maken van de structuur- of cohesiefondsen. Gezien de grote moeite die Nederland daarnaast heeft met het in de hand houden van haar zorgkosten lijkt het de leden van de CDA-fractie uitermate verstandig om het proefinitiatief Europees innovatiepartnerschap «gezond en actief ouder worden» via Horizon2020 te implementeren. Hoe kijkt de minister hier tegenaan?

Annual Growth Survey

Ook de leden van de CDA-fractie steunen Duitsland in zijn wens dat de Raad conclusies zal opstellen over het Annual Growth Survey rapport in februari 2012. De leden van de CDA-fractie nemen aan dat de minister deze wens deelt en vragen bevestiging van deze aanneme. De leden van de CDA-fractie wijzen er op dat het van belang is dat binnen de raad niet alleen gekeken wordt naar hoe men voor met name het MKB op de korte termijn het concurrentie- en groeivermogen kan herstellen, maar juist de focus legt op de (middel)lange termijn. De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat beleid dat zich richt op een stabiele, degelijke langetermijngroei, met expliciet oog voor duurzaamheid, de manier is om uit de crisis te groeien en vragen de visie van de minister op dit standpunt. Is de minister bereid dit in te brengen in de informele Raad van februari?

II Antwoord / Reactie van de minister